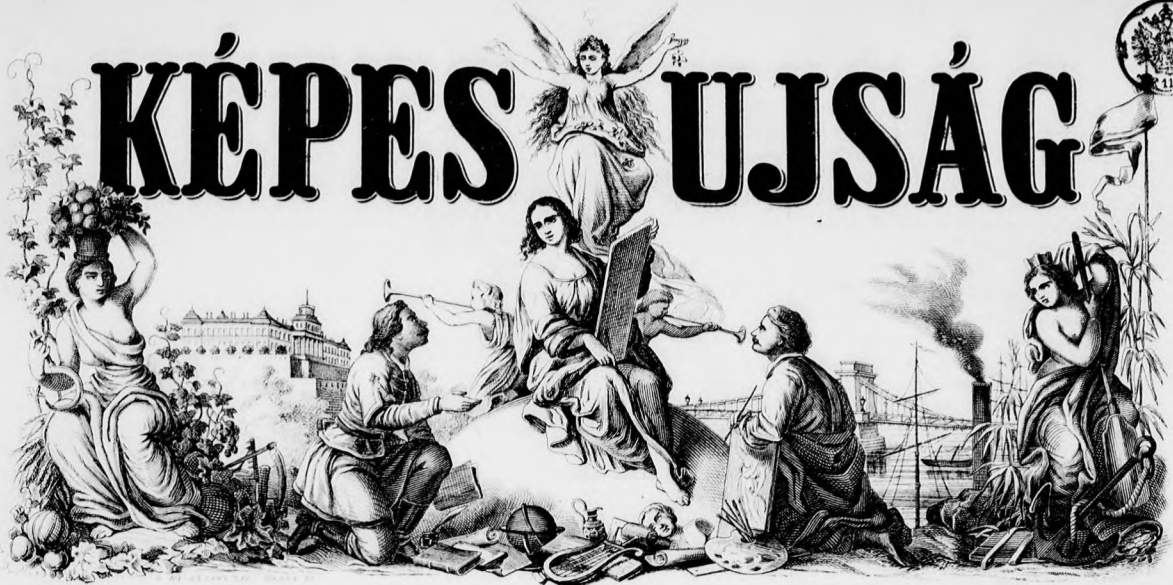

KÉPES ÚJSÁG

Pest 1859, vasárnap Augusztus 28-dikán.
Megjelenik minden vasárnap másfél nagy íven.

1. köt. 6. sz.

Előfizetési díj fél évre 5 ft. 25 kr., egész évre 10 ft. 50 kr.
Előfizetheti: Werfer Károly kiadónál feldunator 10. szám alatt; és minden es. kir. postahivatalnál.

Szegény Beóthy Laczi.

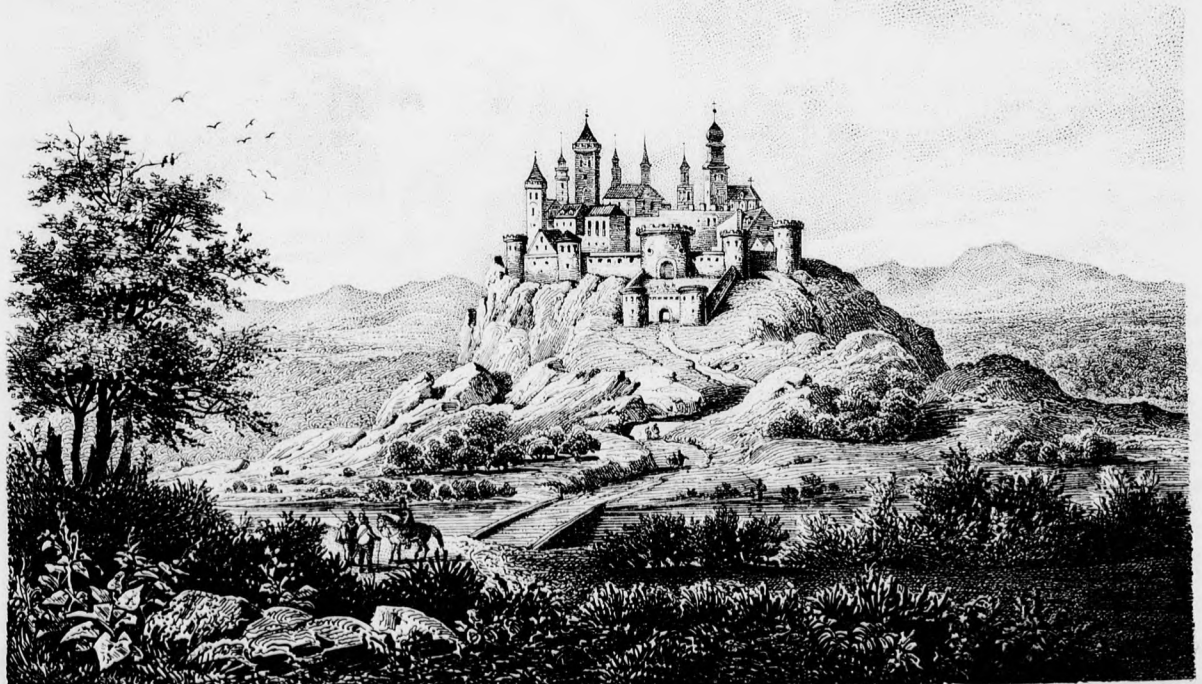
A gazdag ember halála valóságos szent-mihály napi hurezolkodás; mert mielőtt meghalna, vagyonával kell neki ezivakodni; minden forintot, minden darab székot külön kell neki megszámlálni, hogy a forintnak meg-hagyja, ki fogja holta után a kocsmában el-inni, — a székeknek pedig: ki fog ráállni, hogy a megboldogultnak arczképét a falról levegye, és a padlásra lökje.

Szegény Beóthy Laczit nem háborgatta végórájában semmi, — halálát nem éheztek

kincszomjas osztokzodók, — kincs, vagyon, ezim és egyéb hitvány lom nem rángatták visz-sza e világba, mint azokat, kiknek a természet a testiséget mázsaszámra osztogatta, lelket pe-dig csak oly keveset, hogy még a gazdája is azt hiszi, hogy a lélek csak az a szusz, a mi léleketképen ki s be jár benne. Szegény La-czi végső pillanatában nem talált valami emlé-keztreméltőt olyan tárgyakon, melyeket a telekkönyvbe lehet iktatni; legutólján is arról az egyszerű madárról emlékezett meg, mit hu-

sáért még meg nem lőtt a vadász: szegény Laczi, végszavaival is azt mondá: de szé-pen szól a csalogány!

A gazdagnak végrendelkezését öt tanu-nak kell bizonyítani; mintha ugyanannyi pan-durra volna szükség, hogy a hátramaradandó vagyonhoz tolvajok és rágadozók ne férhesse-nek, — és a hálás örökösök közül akárhány akad, ki a neki jutott kisebb kisért holta után is bebizonyítja kedves rokonára, hogy nem volt helyén az esze; mert különben neki

nagyobb kőzetet vetett volna; — s ime meghal a magyar nemzet egy napszámosa, végpilanatában nem jut eszébe a kövér Magyarország, melynek legsoványabb falatját kapta, nem a kőmőzi bánya, melynek aranyát a könyvből tanulta; de saját erszényében sohasem látta; hanem megszólalnak benne a lélek, mely valamivel magasabban ér, mint a három emeletes ház, és birodalma tágasabb, mint a leghiresebb magyar herczegnek minden uradalma, — s midőn érzi, hogy meg kell válnia a világtól, nem a testnek étvágya vágyik vissza valami kővér és ingerlő falat után; hanem a lélekhez kapaszkodván még valami földi, gyermeketeg ártatlansággal mondja: de szépen szól a csalogány!

Hozzám nagy ritkán jött el szegény Laci; nevetve panaszkodott, vagy ha jobban tetszik, panaszkodva nevetett; mert, mint magáról mondá: Engem elvesztett valaki, aztán ketten megtaláltak, — ezek most engem szántanak, aratnak, kapálnak, kaszálnak, s mire az is megkeres, ki elvesztett: lelkelem ugar lesz, s az ifju Magyarország összes versirodalma sem lesz elég rám trágyának.

Valami megható volt látni azt a nevető fájdalmat; zilált életére mindig készen tartottuk a megrovást, de nem találkozott egyetlen erkölcsbíró, ki lelkében meg tudott volna rá haragudni.

Egykor figyelmeztettem valamire, s lehetőleg bebizonyítam neki, hogy megcsalják. Nem fogadott szót, és másnap rútul megcsalák. Hozzám jött, keservesen panaszkodott, s ezt mondá:

„Tudja ön az egyszeregyet?”

„Tudom.”

„No, ha tudja, hát számítsa ki, mikép lehet az, hogy egy font gaszág többet nyom, mint ezer mázsa becstületesség?”

Láttam: a fiu nagyon elkekeredett, és hogy eddigi szüntelen körülhálással ellenkezőleg engedékenyebb legyek iránta, bár a boritalt kárhoztattam, azt mondám neki:

„Laci, iszik somlyait?”

Elvette magát, látván, hogy én a vizívó, őt borral kínálom, mire ismétlém:

„Iszik somlyait? beszéljen.”

„Hogy innám bort! — válaszol nevetve, vizet hozasson ön, egész sajtárral, ilyen számárnak, mint én, csak vizet kell adni.”

Végre megvizsgálatódott, és sokat beszélt arról, hogy önállóbb leszen, — én meg azalatt a szekrényből elővettem egy félbeli üveget, melyben somlyai volt, s kínálás közben mondtam neki:

„Laci! ez 1822-iki.”

Ezután egyedül hagyám, valami elintézendő miatt a mellékszobába menvén, hol nőmet figyelmeztetem később, hogy a félbeli üvegből Laczit kínáltam meg. Nőm nevetve mondja, hogy az már megsavanyodott, mit én, vizívó létemre, nem tudtam. Azonnal visszamegyek Laczihoz.

„Laci! — mondám, — megitta a bort?”

„Utólsó csöppig.”

„A patvarba, hisz az már megsavanyodott.”

„Polgártárs! — mondja szokott szójárása szerint, és némi vidorsággal, a Korrajzok írójától megvárnám, hogy több kegyelettel

szóljon a régiekről: a bor 1822-iki, — s mindig megérdemli e korban a kegyeletet, ha megsavanyodott is!”

Valóságos jó gyermek volt, kinek legnagyobb hibája volt az engedelmesség; mert csupa engedelmességből uralkodhattak rajta a lelkiismeretlenek és gazok, kik lelki szegénységükben a tapasztalatlan lángész czimborává akarák tenni, hogy saját gyengeségeiknek palástja legyen.

Sok embernél a szív csak ráadás, — Beöthy Laczi pedig csupa szív volt; azért rohant rá annyi varju és holló, hogy végre agyonvágta a nemes lélek tanyáját, — s míg ő most a kerepesi út melletti sírban nyugszik, a varjuk és hollók más áldozatot keresnek.

Legutolsó találkozásunkkor Laczinak ritka jó kedve volt.

„Maga bankót talált!” — mondám a jó kedvű fiúnak.

„Ellenkezőleg, egyetlen forintos bankjegyetem is elvesztettem.”

„Azt neveti ön?”

„Nevetem; mert eszembe jutott, hogy a mely hajóból a partkányok kifutnak, nem sokára el fog sülyedni, — vigyázzon rá, polgártárs, — teszi hozzá elkomorlyodva, — nem sokára meg fogok halni.”

„Mit hágy nekem végrendeletében?”

„Költséget, kedves Gerebenem, — mondja keserű mosolyal, — szánjon tizenöt forintot az eltemetettémre; mert az én varjuim, (mi már tudtuk, kik legyenek azok) el nem temetnek; hanem hogy önnök is kárpótlást adjak, tehát írjon ön rólam valamit, olyan „Régi kép”-félét, de ne adja ön ötven forintot alól, — bizonyosan megadják; mert polgártárs, mihelyest meghal a magyar író, mindjárt többet ér, — ezt hagyományozom önnök: elfogadják?”

„Elfogadom, bolondos gyermek. Mondám kezét nyújtva a különös tréfához.

„No, — mondja, — tehát a temetési költségről sem kell aggodnom.”

Az egészet val gondolatok tartám; de a sors e tréfát komolyan vette, s a mi kedves Laczink három hét múlva már meghalt.

És e zaklatott lélek utolsó pillanatig ép volt; mert ekkor is csak arra emlékezett, a mi szép volt e földön; mert legutolsó szava is az volt: De szépen szól a csalogány!

Ilyen gazdag lélek volt az, kiről még most is azt mondják: Szegény Beöthy Laczi.

Was Gereben.

Rosz világ.

Lányszemekről, csillagokról.

Szerelemről, virágokról

Már miért is zengenék?

A bűnökről szölok inkább?

Mert mióta áll a világ,

Ilyen is van ám elég!

Kard legyen a költő kobza,

Mely a rosszat írta, sújtás,

Védvén mindazt, a mi szép.

Hogy nem csak mulattatás

Teremtve a költő már ma —

Hadd tudja a szolgánép!

„Művelődés” ez a jelszó.

S egyuttal a czifra számló,

Mit kifizéti a világ;

S oly kevesen veszik észre,
Hogy, míg foly a dicsőrk vére,
Egyre győznek a buták; —

Hogy egy hasztalan kovártné

Elmarja testvér a testvér,

S az apának futni kell;

Nem láthatván puszitását,

▲ mit szerze életén át

Véres vorítékivel;

Hogy csak porba írott eszme

A barátság szent értelme,

Mit az ő n z é s rég előtt,

Mely sürtien, mely szerteszt

Fülitő már kigyófejt,

S melytől undok lett a föld;

Hogy a fényes teremekbe

Sohanapján nem hallik be

Az éhezők jajsza,

És a bársnyos nyugágyról

Hallgatják csak egy félvállról:

Mit kívánna a haza. —

Oh, ha ekkép művelődünk.

Szomoru lesz a mi végünk!

Szomoru lesz az nagyon!

A mint most a nagyvilágba,

Iramlunk majd a bukásba —

Gőzerővel, vasuton. —

Csermelyi Sándor.

Munkács vára 1613-ban.

Maholnap jó adag „hiszem”re lesz szükség, hogy a régi várakról hagyományokat elmerjék mondani, és csak a költők kiváltsága marad fölmászni a hegyekre, képzeletben megkeresni a régi lakok helyét, s találmomra elmondani, hogy ott valaha ilyen meg ilyen épületek voltak.

A munkácsi várnak harmadfél század előtti rajzát mutatjuk be, s ime, e vadregényes helynek akkori alakja valóságos regénynyé valik, mit páncélos vitézek, tusák és harezok nélkül nem is képzelhetünk

A mai világ leszállt a völgybe; az igaz, hogy kevesebbet viaskodik; de többet esal; mert az adott szónak szentségét csak az a romlatlan lélek ősmerte, mely a szédítő magasba is föl mert menni, s a bűn nem rezzegette, hogy majd fölülről veti le.

Nem védjük a multnak erőszakoskodását; de szeretünk vizsgálgolni azon tiszta eredetiségre, mely e magaslatokon lakott, s e kincse fölött a tulnimotit civilizatióának sápadt arca és ügyeskedő ravaszágával.

Nem árt megnézni régi lakhelyeinket, és vizsgálgolni a multnak hibáira; de erkölcsiére is.

Öreg A, B, Cz. vén emberek számára.

(Kinek nem viszik, ne vakarja.)

Adott az Isten nekünk néhány embert, kik épen ugy cselekesznek, mint a franciaiz boltos, ki minden czifra portékáját kiaggatja a bolt elején, a mieink pedig, ha lehet, a harmadik mondatban észre akarják vétetni, hogy néhány idegen szó is ragadt rájuk. E nyavalya már a szakácsnékig elért; mert néhány nappal előbb hallék két ilyen vászoncelédet beszélgetni, s azt mondja a másiknak:

„Bizony, mi a Zsuzsival f a s c h é b a n vagyunk.”

„Az áru, lugom, — mondám nevetve, — összemarokoltatok.“ Mire a leány elvörösödött, — látván, hogy divatos portékáját rozskor találta eladni.

Minden időben voltak olyan kedves majmaink, kik az utánzás viszkotegében megtarkázták nyelvünket idegen szavakkal, egykor latin, máskor német, most francia hulladékokat kevervén a beszédbe.

Emlékezzünk csak rá, mikor még aszszonyaink is így beszéltek: Nexus nélkül könnyen confusióba keveredik az ember; mert hiában, mindenféle classis praetendál valamit, ki a familiát nézi, ki a possessoriumot; de ha a consiliumon vagy cancellárián van egy kis titulus, akárhol comparáljon az ember, van reverentia, van respectus, és nem kell instálni mások grátiáját.

Ezen nyavalyából kivergődöttünk volna, sőt még azon zavarból is, hogy a legszükségesebb új szavakra most már nem mondják: tessék! mintha nem értették volna, — s ime, most meg pad alatt, kerítésen át csuszkál be a germanismus, gallicismus; és ha ezt tűrni fogjuk, néhány év alatt nyelvünk megint olyan lesz, mint a kirántott csibe, hogy a ráragadt tojás és reszelt kenyérpör miatt nem ösmeri meg az évő, hogy a csibének mellét bökte-e ki vagy a derekát?

Hagyján, hogy a vadászt a mindenféle bokor között a tüske itt ott megtépi, a fájdalom majd elkerülteit velej; de midőn az idegen szó és szójárás mint divathős toladodik be, s majmolását, mint valami törvényt, szabja ránk; ez semmivel sem menthetőbb, mint mikor csináltak diákok a képeken a nőarcoknak bajuszt pingálnak, s valami vitéznek képe alá oda írják, hogy az: A n g y a l B a n d i.

Aztán még ha csak a köznap beszéd közé keverednek e konkoly; de írodalmunkat sáska gyanánt fenyegeti, s hozzájárulván még az is, hogy a nemzeti színháznál előforduló fordítmányok legnagyobb része hemzseg az idegen szójárásból, maholnap a közönséget úgy rákapatjuk, mintha ezt törvényképen az utcán dobolták volna ki.

E lapok tere szűk arra, hogy rendes rovatot nyisson a tengernyi hiba kipuskázására; hanem koronkint majd elküldjük magunkat, és hisszük, laptársaink némelyike szinte megszólalnak; hanem ezuttal tesszünk föl egy nyelvközlőt.

Valamelyik műfusról láttam én két lovat lerajzolja, az egyik egy egészséges lovat ábrázolt, a másikat pedig minden tagjában nyavalya volt, a mint azt lóösmérők a lovon kitapaszalták.

Némileg ezen nyomon összeszerkeztek egy ilyen himpókost irályt, megmutatván később mi abban a hiba, — megjegyezvén, hogy ezen hibák az iradalomban naponkint előfordulnak, sokszor hanyagság, legtöbbször tudatlanságból. Ime, lássuk a hibás szerkozetet.

Többek előtt elősmerem azon férfiú magas lelkét, a ki sok száz forintokkal segítségére jött a kiesiny kis gyermekeekéi számára alakító kisledezővónak. Így tanuljuk ösmerni embereinket s cselekedeteiket, azért én nem is csinálom belőle lelkősmeretet, ha megnevezem N. N. urat; mert ugyis ritkán jövek hozzá, hogy megamnak ily jó napot csináljak. Bár minden emberek láták e végtelen hosszú mesz-

szégre terjedő pályát, és bár mondanák: törjünk föl nyugalmunkból, mert a czél mégis előnkbe jő, mert csak a gömbölyű karikának nem lehet végét találni meg.

(Ezt egy hétig rébusznak hagyjuk, tessék megfejteni.)

Az erdélyi régi szokások és rendtartások,

az kik voltakán és multanak és újak származának.

A vendégségekről.

Nyájas, magukat nem nagyító emberek voltak azelőtt. A szülő-atyám az öreg Apor Lázár nagy főember lévén, mégis fiai Apor András, Lázár, István, Ferencz, Mihály, János ott Torján elmentek a faluba, s a falusi közönséges leányokat husvét másod napján elvitték a vízhez és megfürösztöttek; — aprószentek napján rendre járták a falusi emberek házáit, s úgy vesszözték a leányokat; a mint szegény uram sokszor publice mondotta az asztalnál is. Most szegyenlenő egy jobbágy-nemesember fia is ezt cselekedni, mert most mind ur s urfi, holott három nap alatt egyszer esznek föttet. Én magam szemekkel láttam, mikor az öreg Haller János egy minden varrás és csipke nélkül való keszkenőt keresztül tett az övéen, s úgy állott mindenkor; de most a nadrágban tartják azé a paszományos ifjak keszkenőiket, részint mint patika-szerszámot a nátha ellen, részint orruk és szájuk megtörülésére.

Az én fiatal koromban azt tartották grófnak, a kinek öt vagy hatszáz jobbágya volt; urnak azt, a kinek háromszáz; főembernek, kinek kétszáz; előkelő nemesembernek, kinek száz ház jobbágya, vagy adinus hatvanhatven volt. — Most a kik az uri titulust örömmel fölveszik, s ha valaki meg nem adja, megharagusznak, — alig birnak két-három jobbágygyal; az is egy bíró, a másik kulcsár, a harmadik szabados; s a mellett még annyival adós az ilyen ur, hogy ha meg akarják rajta venni, bizony még a dolmánya sem maradna meg.

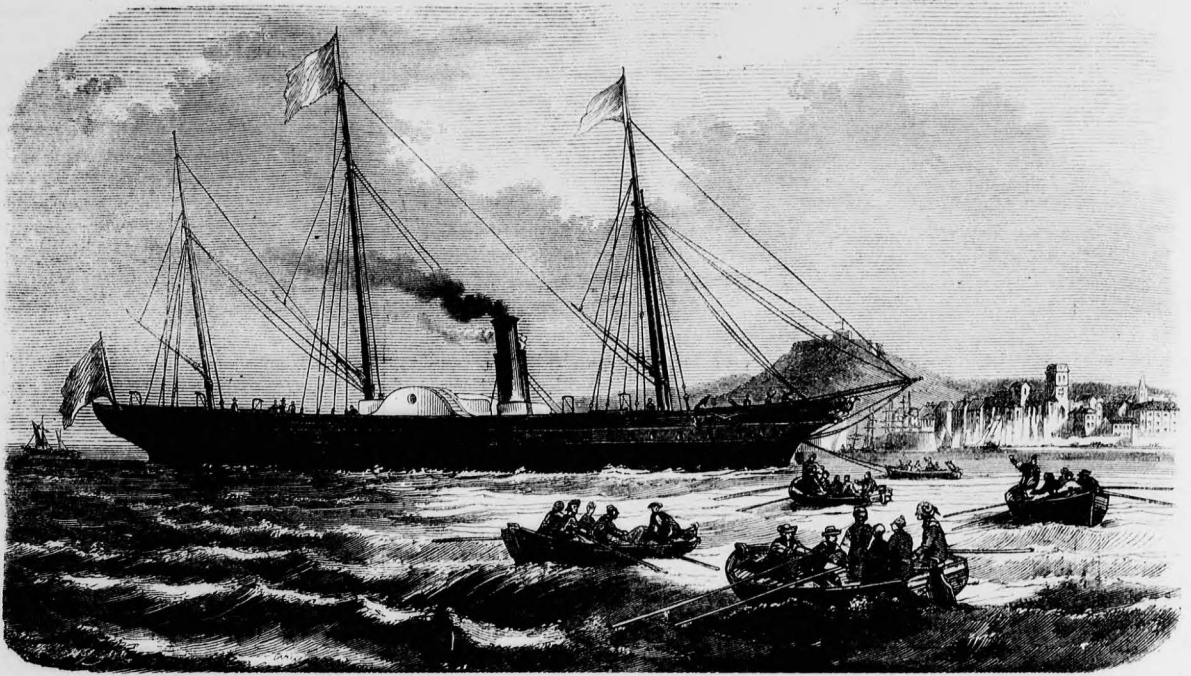
Nem igen esinos, kivált a mostani czifra gyomru, ezira köntösű világ előtt, mindazáltal a régi magyarok egymáshozvaló szeretetüknek és nyújasságuknak bizonyítására leirom azt, mit üdvözült atyámtól hallottam: Itt Miklósvárszékből, s kétszáz évvel más helyeken is, barátságosan éltek elink egymással; rendre vendégelték egymást, ma hozzád menjünk ebédre, holnap a másikkhoz, utánan hozzám jöjjetek. Nagyatyámon Cserői Miklóson lévén a vendégelés sora, eljöttek: Kálnoki Farkas, Donáth László és István, az öreg Baló László és Bölöni Jáko András, mely utóbbi a többinél ugyan alábbvaló ember volt, de tréfás ember lévén, admittálak a conversatióban; ettek, ittak, azután lefeküdtek; nem kellett akkor dunyha, derekalj, persiai paplan, gyoleslepő; — a vendégek számára a szobába, a hol mulattak, egy kevés szalmát behoztak, s arra egy pokrócot vagy köpenyt leterítették, és arra a vendégek egymás mellett lefeküdtek.

Azt is tudom és láttam, mikor szegény atyámhoz általjött Bölönből Kálnoki Farkas, Ürmösről Maurer Mihály, itt ettek, ittak, este zekébe, harisnyába öltöztek, csuklyát a nya-

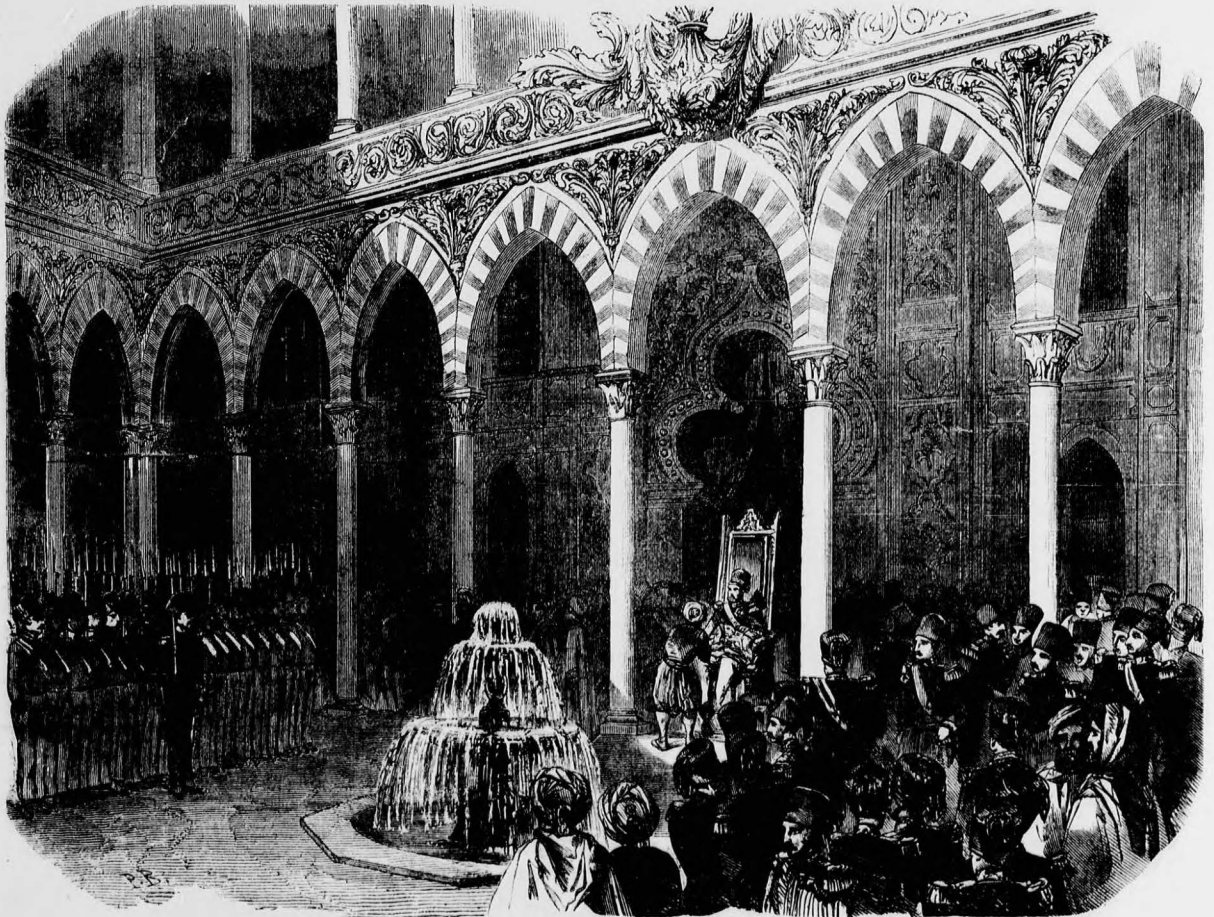
kukba, s botot a kezükbe vették, számba tizenkét ökröt befogattak, és beleültek a cigány muzsikussokkal együtt; a szán közepében egy öreg eseber bor volt edényekkel. Így fölkészülödvé, megindultak itt Nagy-Ajtán muzsikaszóval, kiáltozással és ivással; összejárták a falut, által mentek Ürmörsre, ott is ugy kalandoztak a falun szerte széjjel viradtig, onnan Bölönbe, ott is hasonlóképp cselekedtenek. — Cselekedné azt most valaki, nem olyan főemberek, hanem csak kisebb rangu nemesek, mindjárt excommunicálnák az emberséges emberek consortiumából; kényesek a mostani emberek és fősvények, mégis többnyire koldusok és szegények.

Religionis respectus sem volt abban az időben; tudom és értem Apaí Mihály fejdelemsége korában, hogy Haller Pál, Haller János, Mikola Zsigmond, Mikos Kelemen, mind négyen katolikus urak, egyszersmind voltak több tanácsurak, s a fejedelem secretarius az öreg Lugosi Ferencz, kik katolikusok voltak; a fejedelem és fejedelemasszony szolgáivgyivte voltak katolikusokkal és reformátusokkal. Gyerőfi György katolikus, felesége unitárius volt; Gyulafi Lászlónak, szinte ugy Torockzai Jánosnak felesége református asszony volt; Bethlen Gergely református urnak katolika felesége volt, együtt is temették el őket; elsőbben prédikált a református pap, mindjárt a nyomában pater Vízkeleti; legkisebb gyűléség sem volt propter religionem közöttük, de mit számlálom azokat? soha sem volt Erdélyben s talán nem is lesz olyan oszlopa és pártolója a katholica religionak, mint gróf Apor István; — felesége református volt; Kezén az egyik házban a pater mondott misét, a másik házban református pap prédikált, — mindenkor megmarasztották a papot, s asztalnál főlebb ültette a papot a paternél, azt mondván neki: Pater! kegyelmed gazda az én házamnál, a feleségem papja pedig vendég. Az asztalnál maga szolgáltattat alkalmat a két papnak, hogy de materia religiosa discursálnak, s ha látta, hogy a pater nem felel rendében a papnak, neki biztatta: jobban, pater, ne hadd magad, szegyenlenő, ha a feleségem papja legyőzne. — Pénteken, szombaton s más böjnapokon szintén ugy főztek husból, mint halból, akkor egymás rendében külön ültek a katolikusok, külön a reformátusok. Asztali szolgák! — monda sokszor Apor — most vegyetek holmit vallástoknak. A bögözi oeconomia jövedelmének a papok számára szánt felét az odaváló református papnak, felét az udvarbeli patereknek küldötte. A református papokat, professorokat, kivált Kapusi Sámuel, a fehérvári professort borral, posztóval, búzával esztendőnkint megajándékozta. Tövisen két régi pusztá templomot meglátván egyszer odamentünkben, mondja az asszonynak: Kár ilyen szék épületeknek így pusztán állani, — megépítem egyiket számotokra, a másikat a katolikusok számára; és ezt végre is hajtottá nagy költséggel.

Egyzer Kolozsváron husvét napján mikor együtt voltunk, eljöttek elsőbben a kolozsvári református diákok, és egy husvétii éneket elmondának; nyomukban jövének a catholicus diákok, azok három verset énekelnek el; — mondja jó ur Mihály gazdának: Adj tizenkét forintot a feleségem diákjainak, mert az egész

A császári yacht a cherbourghii révben.

A Beiramünnepe a tuniszt bey palotájában.

éneket elmondották; a pápista diákoknak adj három forintot, mert csak három éneket énekeltek el. Sőt, a mi hallatlan példa Erdélyben, Zilahi András nevű diákok Kolozsvárt magához hívatta, s neki, mint az asszony részéről száz aranyat ajándékozott, hogy az akadémiába felmehessen. — Lejövően pedig az akadémiából, oda jött Kezére az ur házához s majd fél esztendeig ott lakott, míg papi hivatalt kapott. — Minden elővaló belső szolgálói reformátusok voltak, és soha legkisebb idegenséget nem mutatott hozzájuk; szerette, megbecsülte őket, és fizetésüket igazán kiadatta, tisztességesen rubizta, soha vallásukat nem mocskolta; sohasem erőltette, hogy misére menjenek, egyszóval: semmi különbséget nem tett köztük, akármely valláson voltak is; — hanem azt nézte, ki mutat több hűséget és szerénységet a szolgálatban. — Bécsből pater Heveresi nagy sorokkal leirt, s mások is infestálták, miért tart református belső szolgálát; kivált hogy én secretárius voltam, sokszor imponálták, hogy ne bizza rám a maga titkos expeditiót; csak nevette szegény, s kezembe adván a levelet, mondá: Nézze meg kegyelmed, öcsém uram, mit szenvedek én kegyelmeitek miatt; de nékem bizony abból sem pater, sem akárci nem parancsol; — most pedig úgy megváltozott mint egyebekben úgy ebben is a világ, hogy még a legközelebbi atyafiak sem nézhetik jó szemmel más vallásu rokonaikat.

A levélírásban is csudaczeremoniát tart a mostani csudavilág; mert ha csak alsó rangu emberek ír, egész árkusra ír, még azt is co-pertába teszi és spanyolviaszszal lepecsételi; mert ha ezt nem teszi, megharagusznak érte. A régi időben pedig akármely uri embernek irt is valaki levelet, egy árkusnak a negyedét egészen beirta; alig maradt egy kis tiszta papíros, hová ha a levelet összehajtották, a titlust ráírhatta az ember; mind az országnak, mind a fejedelmek supplicatiókat egy negyedrészt árkus papírosra irták, sőt az atyám levelei közt most is vagyon egy supplicatio egy árkus papírosnak nyolczadrésze irva, melyben grátiát kér a fejedelemtől egy jobbágnak, kit lopásért megsejtenentiaziak volt; s ugyan arra levélre írta a fejedelem a resolutiót breviter ilyen szavakkal: Ha egyszeri, grátia; ha kétszeri, akasztófa; s úgy írta alá a maga nevet. Azt pedig nem fősvénységéből cselekedték a régi magyarok; hanem hogy bizalmasak voltak egymáshoz, — a kevés papírosra, a mit mit irtak, cordialiter irták; most pedig aranyos szélű papíroson az egész árkust tele írják czifra paszomántos szöveggel, hazugságokkal, egymásnak való szines hízelkedésekkel, és uno verbo Machiavellium hamis komplimentumokkal. Az akkori időben kevés kelete volt a spanyolviaszszal, onyával, közönséges viaszszal, néha csak kenyérbéllel is pecsételték, senkinek eszébe sem jutott, hogy azért aprehendáljon.

(Folytatjuk.)

Közhasznú tanácsadó.

Az istálló levegőjéről s az alomról.

Az istálló levegőjére s az alomra általán véve nem igen szoknak figyelni, s ezáltal a lo-

vak nagy károknak vannak kitéve; különösen olyan istállóban, hol sok ló van együtt, azonnal érezhető a kellemetlen s egyszersmind ártalmas ammoniakiszag. Ezen baj annál nagyobb, ha istállóink építésénél, különösen a padlózati készítésekor, kissé fősvények vagyunk, s ha az alommal nagyon takarékosan akarunk bánni.

Ha ki akarjuk úzni istállónkból az ártalmas ammoniakgőzt, ezt egyszerűen az által eszközölhetjük, ha az istállót tisztán tartjuk, szellőztetjük, s ha az alom kezelésére kis figyelmet fordítunk, — legfőkébb még égetett mész, fulmek elérésére szükségesek.

Reggelenként, midőn — mint szokásban van — az almot összelányják s kihordják, az abban egész éjen át képződött maró ammoniak illó természeténél fogva az egész levegőt be fogja tölteni, a mit azután csak szorgos szellőztetés, erős léghuzamok által lehet az istállóból kiűzni. Hogy ha ellenben az éjen át megnevessült almot gondosan összegöngyölgetve hordják ki az istállóból, nem pedig össze viszsa hányva, s ha a padlózaton a nedvesé lett helyeket mésszporral, vagy hamuval behintjük, ezáltal sikerülni fog az istálló levegőjét a káros ammoniakgőztől megtisztítani; ez jó padlózatu, istállókról volt mondva, azonban ezen eljárás mellett — bármily rossz legyen is a padlózatu, ha nem fog is egészen megtisztulni a levegő, mégis sokkal kevésbé lesz érezhető az ammoniak. Hogyha pedig az almot a lovak alatt hagyjuk, az ammoniak — az igaz — kevésbé lesz érezhető s pedig azon egyszerű okból, mert ilyenkor a maró ammoniak szén-savas ammoniakká változik át; azonban noha nem fogjuk annyira érezni, befolyása a belső állati szervezetre sokkal ártalmasabb lesz, mint azelőtt, mert ezáltal nemcsak hogy tiszerte több ammoniak képződik; hanem még más, sokkal kártékonyabb s mérgezőbb gáz fejlődik, — az ugynevezett kénhydrogen. Ezek együtt annál veszélyesebbek, minthogy hatásuk nem annyira érezhető s szemmel látható s titkos, lappangó mérgehez hasonlítanak, s ragályos nyavalyákat okoznak, mint p. o. taknyosságot, melynek következtében egészes istállók kivesznek. S ha épen nem vesznének is el az ilyen levegő által megmérgezett lovak, elvesztik vidámságukat, erejüket, úgy annyira, hogy alig lehet többé őket használni.

A hamu fontossága a kertészetben.

A hamu használata nagy fontossággal s jelentőséggel bír a kerti gazdaságban, mint sóanyag igen kitűnő ingerlő szer a csirának magjából kiválására, erről meggyőződhetünk, ha a magot elvetés előtt hamuval behintjük s úgy vetjük el. Ezenkívül ilyenkor a fergek s rovarok az ilyen magot nem lepik el. A hamu továbbá nagyon jó levegőtisztító rekedt levegő kertekben, vagy szük udvarokban, hol szőlőtők vannak, — e czéla csak szét kell hinteni a növények gyöke körül. Továbbá nedves földeken nagyon czélszerűleg használtatható a föld savanyosodásának megállítására, mely oly ártalmas a gyümölcsfákra nézve; az ilyen nedves földet be kell hamuval szórni új esztendő körül. A legjobb szolgálatokat teszi a kártékony rovarok kiirtására is: fiatal fákat ezáltal lehet megmenteni a esigabigáktól, ha behintjük hamuval. Ha a hamut homokkal, vízzel s kevés mésszszal tésztenemű anyagá vá-

toztatjuk át, s ha ezen kenőccsel azután a fa törzsökét bekenjük, úgy a fa meg lesz mentve a mohtól, s kerge egészséges fog maradni. Ha a fa köré s alá hamut hintünk szét, úgy onnan a kártékony rovarok mind elvesznek, mert olyan helyen, hol hamu van, semmiféle rovar sem tud meglenni, s a csigák azonnal elvesznek, míhelyt legkisebb érintkezésbe jönek hamuval. Vén gyümölcsfáknak nagy sikerrel használható rothadás ellen, — csináljunk belőle sűrű tészta anyagot, keverjük hozzá kevés enyvet is, hogy jobban tapadjon, s ezzel kenjük be a rothadni kezdő helyeket s kivülről kössük be kendővel. Néha olyan gyümölcs fák, mik kertekben eserepekben állanak, sokat szenvednek fergektől, mik a cserep alsó nyílásán jutnak be a fázhoz, — ha ezen helyet, hova a cserepet állítjuk, behintjük egy réteg hamuval, ezen bajuk eleje lesz véve. Minthogy a hamu oly hatékony szer a rovarok ellen, ezért nagyon jó, ha késő őszel, vagy kora tavaszszal eső után behintjük a fákat hamuval. A dolog könnyebbítésére fűvókat használhatunk, minők szőlőtőknel szokásban vannak a szőlőbetegség ellen. Téli eső után behintjük a fákat erős jégkéreggel szokja bevonnai, s ezáltal oly nagy károkat okoz, — legczélszerűbb ha a nemezebb fákat, — minők a szőlőtők s barackfák — beszórjuk hamuval, ezen eljárást következtében a jeges eső nem képes ártani, mivel a hamu a nedvességet magába szívja s az ágak szárazan tartja; ha szél jön rá, a jég a hamuval együtt leesik. — A gyümölcsfák trágyázására is igen czélszerűleg szokott a hamu használni; e végre csak szét kell a hamut a földön a fák körül hinteni; késő nyáron pedig gyengébb fák erősítése végett, csináljunk a fa körül lyukat, s mindegyikbe hintsük egyegy marokkal hamut, s időnkint töltünk a lyukaká vívet. Minél nedvesebb a föld annál nagyobb hatása van a hamunak; száraz földben, ha nagyon gyakran használjuk, még ártalmas is lehet.

Régi képek.

Járt egykor Fűredre két ur, egyik mindig azt leste, hogy valaki csináljon valami tréfát, a mit meg lehetne nevetni; a másik pedig a tréfát maga is csinálta.

E két ur a legelső találkozáskor így ösmérkedett meg.

A tréfacsináló pipázva állt a vendéglő előtt, várva az alkalmat, hogy valami tréfát csináljon, s ime, szomszédnak áll melléje a tréfálos, bámulván egy igen szép vizslakutyát, mely minduntalan hozzájuk szaladt.

A tréfálos jó magyar szokáskint vadász is lévén, a kutyát szemügyre vette, s mindenféle kísérletet adott föl a kutyának, mely még az ösmertelennek is szívesen engedelmeskedett. A siker tetszett a mi emberünknek, s annélkül, hogy a tréfacsinálót ösmerné, azt mondja:

„Látott ön ilyen jó kutyát?”

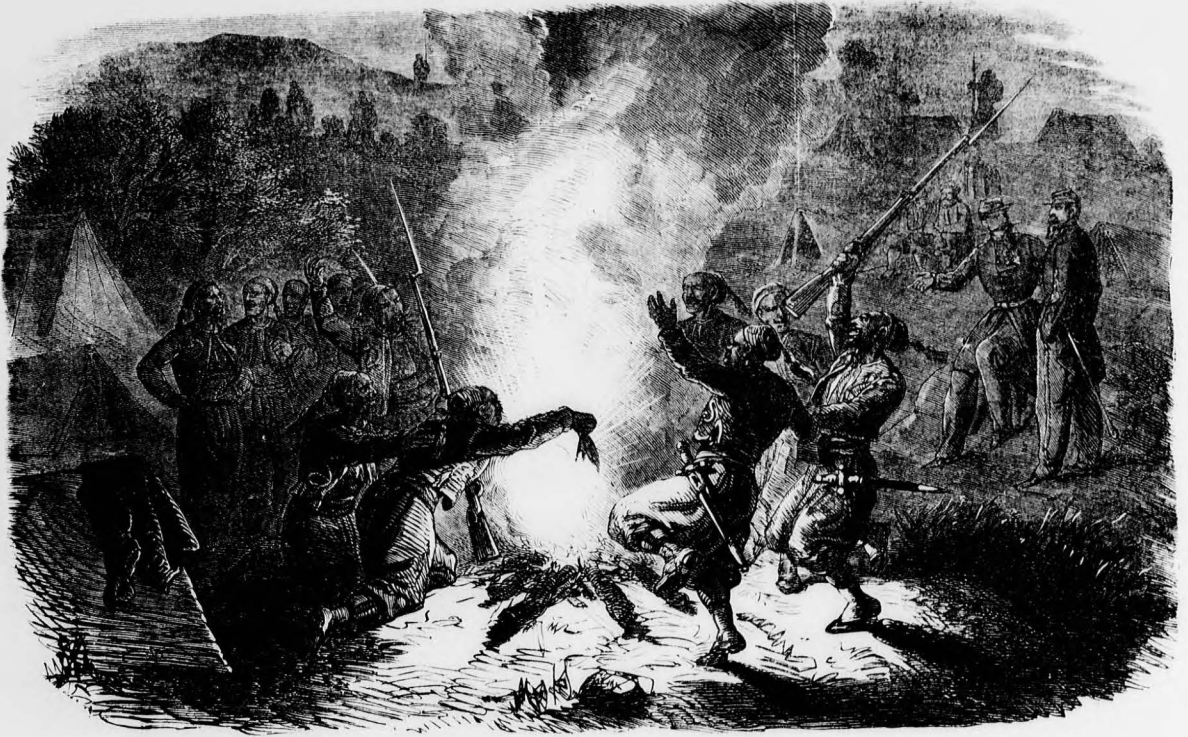
„Nem én, uram, — felel a másik, — de még ilyen szépet is ritkán.”

„Tehát önnek is tetszik?”

„Végzetlenül tetszik.”

„Megérdemlén-e a fáradságot, hogy ezt a kutyát ellopja valaki?”

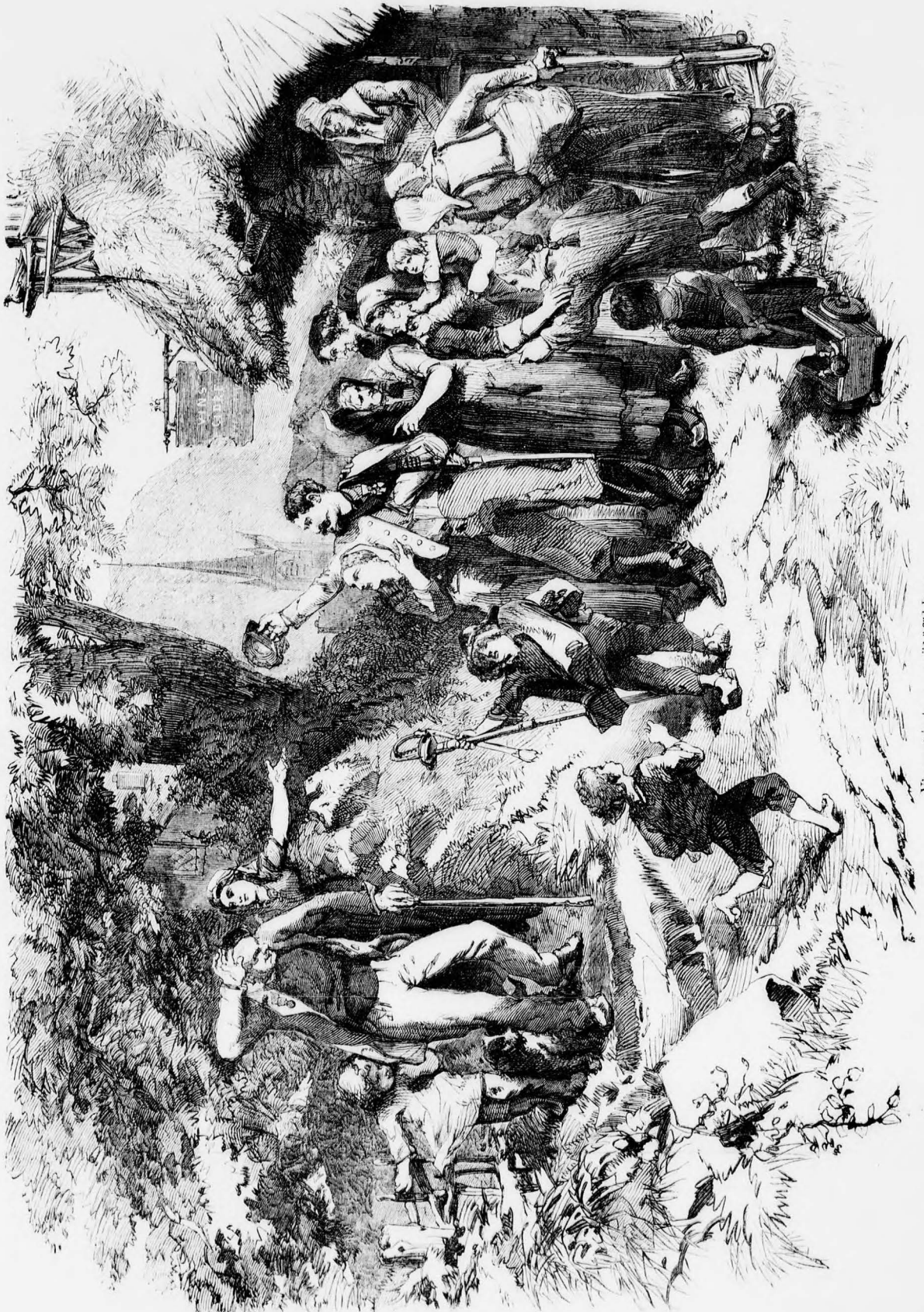
„Mértföldekre is utána lehetne menni.”

A turcosok láncza a tűz mellett.

A zuvók a mosásnál.

Visszatérés a szülőföldre.

„Ugyan, kérem kegyedet, — rimánkodik a másik, — nem mondaná meg, miképen lehet legkönnyebben kutyát lopni?”

Igen egyszerű a dolog, — lón a válasz, — vesz ön fél font croyi-sajtot, darabonkint neki dobálja a kutyának, s mire az megette, úgy önhöz szokik, hogy el nem válik öntől.”

„Ha csak ennyi kell, hozok én egész font sajtot, nem felet!” mondja örömmel a másik, és szaladt a boltba, vett egész font sajtot, és a kedves kutyának darabonkint odavetette.

Mikor már a sajt egészen elfogyott, a tréfacsináló is be akarta kötni a zsákok, s azt mondja:

„Köszönöm kegyednek szivességét, hogy kutyámat jól tartotta; mert ugy tessék ezt a kutyát megnézni, hogy ez a enyim!”

A finsztermüncei út.

Mult számunkból hely szűke miatt kényteleniténk kihagyni a finsztermüncei erdő melletti utak megemlítését. Ha hosszabban tartandott az olaszthoni háboru, a finsztermüncei erdő melletti út érvényre emelte volna régi fontosságát, mert hadtani tekintetben Ausztria és Olaszthon között, helyezeténél fogva, mindig nevezetes pont volt.

Már 1079-ben érvényre emelkedett; mert Vell, a bajor herceg, németország szívének megvédése végett erődöt építtetett a szorosban, s e kis fészek nevezetes védelmül szolgált a lombardoknak németországbai betörése ellen.

Azóta számtalanszor bebizonyult e helynek fontossága a hadviselőkhöz. A Stelvio hegynek támaszköve, folytonos ór a Gardató felé, homét némethon felé e szoroson lehetne csak áthatolni, — s mint a mult számunkbani rajz mutatja, pokoli elszántság lenne csak képes e munkát végbevenni.

Az aratógépek.

Mult számunkból szinte kizorult az ősmertetés; de a közönség annyit már úgy is tud, hogy az aratógépek idáig nagyon korlátolt eredményt eszközöltek; mert a nagyon tömeges szerkezetet minden kis földtéri változás megakadályozza működésében. Egyenes helyen, munkás hiányában azonban mégis már hézgapótló, s minthogy Anglia, Franciaország, különösen pedig Amerika újabb meg újabb díjkítézzel ösztönzi a gondolkodóerőket, nem kételkedhetünk, hogy addig fognak vesződni, míg e hiányon is segítve leend.

Multkor képzünk világosan megmutatta, milyen alakúak a meglevők, és működésük közben miként végzik a munkát.

Képmagyarázatok.

A boulognei erdő.

Páris kalandjainak folytatása, a mennyiben azok nem elégszer meg a négy fál titkával, s az utczák zajában sok a hivatlan vendég.

A beszélyvő, a legitímista, a bankár, a divatkirálynok, a varrólányok kikívánkoznak Párisból a fák árnyai közé, nyugonni, magányt keresni, pénzt pazarlani, láttatni és mulattatni, röviden: összekeveredni, mint a kártya, melyek újra összezavarodván, folytatják az élet játékát, és várják azt a szerepet, mit a sors néha a leghitványabb kártyának is megad, hogy a makkhetes is út, mikor adutt!

A boulognei erdő egy gazdag változatu árnyas hely, melyben a párisi városi hatóság ügyelme mindenféle szépet összehalmozott, mi kerbe való, — árnyas helyet, tavat, kutyakaringós utakat, hol kiki óhajta szerint talál magányt, vagy zajt, — miut képzünk is mutatja, s a további értelmezést fölsőlegesse teszi.

A turocsok táncza a tűznél.

Nyakig begombolják a katonát a szűk ruhába, s minden ránczért kemény büntetés mellett felelős, még pedig oly kivételes szigorúsággal, hogy ekkép elkezd nem hasonlítani az emberhez, — de a miut ingeresztik a köteléket, s egyará órára szabadjára hagyják a szabályok kintzöttját, az eddigi gép megint hirtelen emberre lesz, s minden eszelekedete bizonyítandja, hogy különösen is még valami, — keresztény, — vagy pogány, magyar vagy német, a mint születve van. A magyar pipázva hasra fekszik és szalonnát pirít, a német pörére vetkőzik és levest főz, — a turocs, mint képzünk egyike mutatja, megmarad keleti szokásai mellett, s a tüzet keresi, melyet ősei egykor imádtak, mely neki annyira pajtása, hogy egy példabeszéde szőrint azt mondja róla: a kinek tüze van, nics maga; és végre még tánczol is a tűz mellett, a lág kísértesies világnál fokozván szenvedélyét.

Ilyen az ember; bár mifélet gondoljanak ki, mi szokásainak más alakot ad, ha magára hagyják, megint csak emberre változik.

A Bayramünnep a tunisi bey palotájában.

Ezerszer leirt dolgot mondanánk el, ha apró részleteit és ünnepélynek röviden akarnánk is elősorolni. Képzünk ezélya inkább fölmutatni ez ünnepet azon pillanatban, midőn legtöbb meglátóival rajta.

A eszásári yacht a cherbourgi révben.

Anyiszor emlegetik az angol királyt, valamint a francia eszásári yachtot, hogy ez alkalommal bemutatathatnak azon karesu hajót, mely a eszásárt tengeri kirándulásában szállítani szokta.

E gazdag kényelemmel ellátott hajón, midőn hatalmas urát Cherbourgha, a francia tengerészeti hatalom fészkebe, az angol nép által rettegett helyre vízi tanja lehet olyan gondolatoknak, melyek a világot akarják megrázni.

Cherbourg gyűlpontja lehet egykor olyan fegyveres mozgalomnak, mely Anglia kezéből a világhatalmat akarja kiesikarni, mert, hiában, a világ kezdetétől fogva civakodott az emberiség. Hogy is ne, midőn Káin és Abel sem tudott megférni a világon, pedig csak ketten voltak; hát mi mit csináljunk, mikor természetes kapzsiságnak megvan; de a világon milliókra szaporodott az ember.

Adomák.

Dunántúl most minden esárdában, uton és útfélen ezen dalt éneklik:

Jaj, de fáj; jaj de fáj,
Fáj a szívem érted.

Ebből kerekedett a következő kis kaland.

Egy kocsiat Sümege küldenek orvosért, ki azonai kocsirol állt; de a kocsiat mindjárt Sümegeen kívül földöntette.

Az orvos megittotta kezét, lábát, — a kocsiat pedig busult, hogy ügyetlensége miatt otthon is meg-szúdják, meg az orvos is haragszik. Egy óráig mehetek már, — a kocsiat mindig vigyázott, nem nyög-e az orvos, ki csakugyan megállta egy darabig panasz nélkül; de végre elkezd a panaszt, — épen úgy, mint a divatos dalban a verset: Jaj, de fáj; jaj, de fáj! Erre a kocsiat azt gondolva, hogy az orvos danol is már, hátra fordul, és örömmel mondja:

„Hála Istennek! csakhogy jó kedve van a tekintetes urak; mert már azt hittem, hogy baja is esett.”

Természetrájs.

A „Novarra” fregát világtutásából visszatérvén 3-ik Augustusban Gibraltár alá érkezett, hol már két esa-

varhajó várta, hogy vontatás által még gyorsabban Triest alá hozhassák.

Ezeremot a földrengés újabban annyira tökre-tette, hogy a „Presse d'Orient” ezimű lap szerint a földabroszokról bátrai ki lehet törölni.

Dresdában meglepő ritka látvány mutatkozik, tud-niülük szivárvány hold világnál. A szivárvány kettős volt, azon különbséggel, hogy míg az egyik csak mint halvány vonal mutatkozik, addig a másik oly tisztán volt színeze, mintha minden szín külön vonallal lett volna meghatározva. A mint a hold a fölhöket keresztül törte sugarával, a szép látvány egy szempillantás alatt beveződött.

Antverp közelében gázcsövek lerakása miatt ás-sok törtévn, ösvilági állatnak esontvádra akad-tuk. A tudósok még eddig nem tudták meghatározni, a teremtmények melyik osztályába sorozzák.

Régiségtan.

Óhajandó volna, hogy magánosaink a birtokuk-ban levő régiségeknek jegyzékét akkép készítenék el, hogy leírásuk a nemzeti muzeumban levő tárgyaknál összeszerkesztve irodalmilag terjedhetne el a közönség között.

Az indusok ősi múltjára vonatkozólag folyvást érdekes fölfedezéseket tesznek, legközelebb is Panama közelében, Chiriqui környékén igen érdekes aranyké-peket leltek. Az aranykerecsők most mindent összetar-kálnak, azt remélvén, hogy még több kincsét is lelnék, csak hogy ők e kincseket nem régiségtanai tekintetben; hanem majd főtámszámra fogják megbécsülni.

Had- és tengerészet.

Londonban a Hyde-Parkban Cambridge herceg jelenlétében kísérletet tettek új találmányu katonai fő-zedényekkel. A kísérletet négy kocsiú volt elosztva. Egy óra lefolyása alatt levest, marhahúst és főzeléket készíttettek rajta; bevegőztetvén pedig a főzés, néhány perc alatt pedig hiddá lehetett alakítani, melynek segítséggel egy kis tavon átvonulhatott a katonaság. Még a harmadik előny az, hogy szerfölött kevés fát szükségel.

Festészet.

Páris legjelesebb festészeinek egyike Meissonnier ur III-ik Napoléontól meg lőn bizva a villafrancuai össze-jevétel lerajzolására. E miatt a nevezett művész Bécsbe akart utazni, hogy a szükséges arczképeket megszerzeze; azonban legközelebb ellenparancsot kap-ván, a torv marad tervnek.

Azon kérdés, hogy képtárakat lehet-e légszes-szel világítani, igenlőn van megfejtve. Az illető szak-tudósok jelentése szerint a kőszámgáz nem hat kárté-konyan, ha a képektől bizonyos távolságban vezetetik, azon kívül pedig alkalmas szellőztetés által a még lehető kártékony légrétegek tovatitnek.

Természettan.

A vándor-sáska

(Acridium migratorium).

A rovarok azon rendéhez tartozik, melyet egyenesrőpük foglalnak el (orthoptera).

Nyugalmas helyzetben testhossza másfél hüvelynyi, melynek külsejét a természet, mond-hatni, gondall felékite: nagyobb részben szür-kés zöld, csikolatos, csak melle vörös, és ez három részből egésziül össze, az első részt a fej teszi, mely igen jellemzetes: durván kam-pozatos állása már eléggé elárulja, hogy kielé-gíthetetlenül szodé, s falánksággal pusztító te-remtmény, még az a szemek mellől emelkedő pompás, és kissé hátléle kanyuló két szárvejléje (csáp) sem hoz a durva fejnek némi kellemet. — A három gyűrűvel ellátott mellhez a gyü-

VISSZATÉRÉS PÁRISBA.

rük sáma szerint egy-egy pár láb csatlódik. — E testszakasz után kövekezik a test leg-hosszabb része, mely a hasat teszi, melynek felső részén nyugszanak a szárnyak, kettősen: az egyik pár erős és rugalmas, a másik redős, és hosszabb a testnél, s a csolnakosan fekvő testhez lévén a szárnyak is alkalmazva, a vándor sáska nyugalmas helyzetben valóban csolnakhoz is hasonlít.

Három pár lába közül a hátsó legkifejlettebb, melynek közép izulése alkotása élénken feljeleníti az ugrási képességet; a páros szárny és a hat láb az összes eszközök, melyek a sáskát fokozatosan emelkedő mozgalmra teszik képessé; mozgalmának legalsóbb nemét gyakorolva, lép; az emellé élénken megúgrással viszi véghez, a legsebesebb mozgalmára röplést igényel, melyet mindig ugrással kezd meg.

A sáska tojás által és igen élénken szaporodik, a legtöbb rovarok átváltozásán nem megy keresztül, de a többszöri vedlés által nyeri szárnyait, melyekkel teljes kifejlési fokát éri el, s akkor csapatokba tömegül, s napkeleti fészékből kiemelkedve, Európát s ebben magyar földünket is meglátogatja: minő eredményel? azt jelen évtűnkől is könnyű megfejtetni.

A vándor-sáska az öt külérzék egyikét sem nélkülözi. Az, hogy az alkalmazott földrezzentésnél a zajosabb eljárás sem hoz hamari eredményt, nem arra mutat, hogy a sáska a hallérzékben hátra van; jobban hátrább van ugyan, mint a többi érzékre nézve, de ez a butaság inkább a mohó táplálkozás általi elfogultságból, mint a hallérzék hiányából magyarázható: hiszen köztünk is tapasztalható, hogy az éhes és szodé ember kedvencz-tápjával találkozáván, ugy neki fekszik, hogy sem ért sem hall. Így van ez a sáskánál is, a feltalált gazdag tért hogy minél előbb letarlóhassa, az üldözők zajosabb eljárása iránt mélyen elfogult.

Lássuk most a vándor-sáskát belsőleg; — a világért se tegyük ezt, miután célzatunk vonala szerint haladván, az okoin szokott általunk elleni intézkedéssel becsesebben felhasználjuk e kis tért, mint ha azt rajzolgatnánk: mint fekszenek a belek a sáska potrohában, mint a légzőleletművek; s hogy a bonckísérletnek nem díszlett az epét feltalálni s. a. — Szép ugyan ezeket mind tudni, de a maga helyén hasznosabb olvasmányt nyujtok itt, vélem, ha a oly eszközöket jegyzek föl, mely iránt a sáskatermesztet közönyös nem lehet.

Bizony nincs kifogásom az eljárás ellen, mely a hátrába csapott sáskatömeg fölriaszására használtatik, sőt egyenkint véve akár a lövődést, akár a fűcskendést, s a hangosabb esőrómpölést dicsérve kell kiemelnem, kivált a fűcskendést résziút azért, mert termesebb költséget nem kíván, résziút azért, mert már küllalkotásánál fogva is látható, hogy a nedvnek a sáska nem lehet barátja; mert szárnyas állat, s ez eszköz által kell magát üldözői ellen védeni, sebesen tovább szállítván magát; ha a mostoha sors közébe csap, ezen védezköz iránt pedig maga az alkotás munkája feltékenységet tanusított, midőn felső rövidebb szárnyait erős, ruganyos, pergamentféle anyagból alkotá, kétség kívül azért, hogy az alsó kényesebb, s a röplésre lényegesebb röplüket ez

által biztosítsa, és nagyban biztosítsa is, mert nem csak hogy felfogja a ráirányult nedvet, de nedvfogékonytan is lévén, odatapadás nélkül legurul róla nyom nélkül. Hitünk nem szégyenit meg tehát, ha a sáskatermesztet a víz iránt ellenszenvesnek tartjuk.

De miután a víz ellen természeti védelme van, ugy hiszem, sokkal célirányosabban eslekszünk, ha fűrkészetünk oly fegyver után törekszük, mely egyenesen a sáska természete ellen dolgozik, ilyen ellenséges fegyver általános minden rovartermesztet ellen a terpetin. Bizony nem merném sokak után állítani hogy a terpetin azért volna a sáskának is természetellenes, mivel egészen élyen nélküli; hiszen élyent a levegőből is kaphat magához, hanem annyi igaz, hogy a terpetin az élyenek rosz vezetője, és e sajátságát a természet oly átható s maradandó szaggal bélyegző meg, hogy a rovarvilágnak illami kell tőle, mihelyt az állati közérzet ennek közléséről tudósítást hírnököl. A kisebb és kényesebb alkotású rovarok a terpetin kisebb adagától el is halnak, és pedig, mint csekély észleletim után feljegyzém — többnyire askorban, elszáradásban.

Őszintén bevallom, terpetint a vándor-sáska elizésére nem használtam, de számtalan egyéb rovarok ellen közönséges ellenfegyverem; és igen foganatos azon szerkezetben, minőben mindjárt felmatom; hiszen közönséges gyakorlat az a gyógyászságban, hogy az új szer hatásának kipuhatolása végett oktanal állatokon kísérteik meg, mondhatni alapja ez az új felfedezéseknek: mért nem lehetne ezt a terpetinrel is megtenni? ha egyéb rovaroknak mérge; mert nem lehetne a sáskának is szenvedhetlen? és ha érvénytelen marad is, mit vesz a kísérlet? logfelebb egy kis költséget, kicsinyt mondom; mrrt a terpetin nem drága. A vándor sáskától okozandó kár tetemes, megérdemli, hogy mindent elkövessünk, s iparkodjunk tovább juthatni annál, a meddig eddig voltunk.

A terpetin gyakorlata igen egyszerű, veszszük olaját (oleum therobentinae), azon vízbe, melyet a sáskatömegre akarunk fűcskendeni, töltsünk annyi terpetint, hogy fölérezhető legyen, hogy terpetin van benne; való ugyan, hogy minél tömötebb e szer a vízben, annál hatályosabb; ezt a vizet fűcskendeztük a rovar-tömeg közé: az eredmény maga magát felmatatja.

(Vége következik.)

P. L. J.

Vegyes közlemények.

A magyar akademia nyelv és széptudományi osztálya e hó 21-én Fáy András riszteleti tag emlékeite alatt a Kazinczy emlékeztetőre beérkezett pályamunkáknak vizsgálat alá bocsátása végett ülésebe gyűlvén, az egy prózai műbe Toldy Ferencz, Hunfalvy Pál és Greguss Ágost, a 14 verses munkára pedig Lákacs Mór, Arany Janos és Székaes József tagokat nevezte ki bírálóknak.

— Straube Ottó Halleban rőpiratot bocsátott közre, melyben a most divatozó tanrendszer ellen kell ki. Különösen rosálja, hogy a gyermekeket 8-dik évük betöltése előtt már iskolába küldik, hogy a tanórák száma föllette sok, hogy ebéd után, midőn a gyomor-nak emésztenie kell, s így mozgásra van szükség, nagyon korán kell tanodába memiök;

s mondja, hogy a hosszú szünidők helyett több és rövidebb szüneteket kellene tartani. Szerző az újabb nemzettség elsatnyulását és a katonakötelezetteknek oly sokszorosán előforduló képtelenségét is a mostani tanrendszernek tulajdonítja.

— Párisban jelenleg azon vasuti kocsit bánulják, melyen Napoleon herczeg utazott Genfűl Párisba. Ugy van készítve, hogy a vidéket a legkényelmesebben lehet belőle nézni. Teremből s külesarnokból áll. A terem pamlagokkal van butorozva, melyek ágyakká alakíthatók. Tizen könnyen elférnek benne. A külesarnok ernyős, szintén tizen férnek bele, s a teremmel üvegajtó köti össze. A kocsit rendszeren a vonat végébe akasztják, s a csarnokból az egész hátulós vidék teljes képét láthatni. A kocsii neve break (magas baku kocsit jelentő angol szó).

— Szőnyi Pál finüveldejében a beírások a jövő tanévre szeptemberben kezdődnek. Az intézet programja addig is megkapható az intézetben.

— Biztos kűtfőből értesültünk, hogy az első magyar általános biztosító-társaság üzletének életbiztosítási ágát tárgyzó munkálat fölött tartott tanácskozások a magas kormány-nál e napokban befejeztettek, minek folytán a megerősítés legfőlebb két hét alatt bekövetkezendik.

— Pétervárad környékén fekete márványt fűdöztek föl, melynek anyaga rendkívül szép.

— A fehérvári vasutvonal érdi részén körre akadtak, melyben a különböző vegyület közt néhány csillagó is lévén, a jámbor napszámok azt hitték, hogy gyémánt. Ezen ijedtségűkből azonban hamar kijózanodtak.

— A rendkívüli hőség a Balaton vizét huszötök foknyi melegre emelte, s ekkép a fürdés valóban kellemetlen volt; mert szinte elbagyasztá a fürdőt.

— A holdmezővásárhelyiek az ideii jégveréskor tapasztalván a biztosítás jó hasznát, jövőre tömegesen akarnek biztosítani.

— A pesti dinnyevásár itt van, meghozván méregdrága dinnyéit, melyek között alig lehet itt-ott egy túrlétöt találni.

— Különös változás; ezeltöt hat héttel mindenki politikai hírlapra fizetett elő, s ha véletlenül most a kezébe akad, eddők löki. Pénzben van, akár a falhoz is ütheti.

A Szent-István-ünnepen Budán ő eminentiája, az esztergomi herczeg-prímás helyettese végezé az egyházi szertartást. Balaton-Fűreden a fűrdővendégek minden évben nagy kegyelettel ülik meg e nemzeti ünnepet.

— A „Szegedi Híradó“ megrója az ottani vasuti igazgatóságot, hogy csak nemétül irrita föl: B a n h o f, — valamint a gyors fuvarral g y o r s helyett így van írva: C y o r s. Kedves kollega, hát mikor a s a b a d - e ? helyett azt írják: s z o p o d - e ?

— Havi, a kolozsvári színigazgató színházi lapot ad ki, melyben hirdetések is lesznek. — Csak azt ne hozza hírképen, hogy a kolozsvári színház is oly soványan jövedelmez, mint a pesti nemzeti színház.

Nemzeti színház.

— Sem közönség, sem újdonság. E meddőségben bajos dolog a szini rovatot betölteni;

hanem hogy mégis tegyünk valamit, figyelmeztetjük drámai színészeinket, hogy Egressy, Réthy és Szigeti nélkül kétszer olyan teher hármlak rájuk, mint a mennyit méltán főlálhatnak. Itt volna az ideje, hogy épen az ő tapasztalatuk és szakértelmük legyen közvetítő, fölvilágosítván az illetőket, hogy itt a buzgalom nem elég; hanem a meglévő erőket meg kell szerezni, ha színészetünket bénává nem akarjuk tenni.

Látszik, az igazgatóság a meglévő erőket mindenképen igyekszik foglalkoztatni; de a mi lehetetlen, azt kár erőltetni; mert non omnes possumus omnia.

Mizsey Mari kisasszony megint Milanóba megy folytatni tanulmányait. Szerencsét kívánunk a tanulmányhoz, — kísérije őt a lelkesülés, és legyen meggyőződve, hogy a nemzeti színház közönsége meleg részvétellel csüng jövődjén. Ez legyen támasza a külföldön.

Mi hír Budán.

— Olyan hideg a lég, hogy az ideai fürdést befejezettek mondhatjuk. Ez uttal azt is

megemlíthetjük, hogy a Dophy-fürdőben a fürdési ár még egyszer olyan drága, mint ezelőtt tíz évvel, pedig a fürdők szerkezete csak az, a mi régen volt, és hihetőleg a Duna vize sem drágább.

— Szigety és Réthy N. Kanizsára mennek vendégszerepre. Kanizsai levelezők írja, hogy odaérkezésük előtt azon töprenkedik a közönség, miféle emlékek lepjék meg őket? Így fogadják azokat, kiket a pesti választmány, utnak eresztett.

— Kár volna titkot csinálni a dologból, nemzeti színházunk, daczára az újabb segélyezésnek, keserves korszakot él; mert a közönség nem akar boszúságot venni pénzért! Itt el lehet mondani, hogy Egressy Réthy és Szigetivel a tisztelt választmány „per trip s“ a közönséget is elűzte.

— Nyizsnyay Gusztáv kikel a czigányok ellen, kik a zeneszerzők műveit saját nevük alatt adják ki. Kedves Nyizsnyai ur, vigasztalja magát azzal, hogy a czigányok mindig arról voltak híresek, hogy lopott lovon jártak.

— Vasmegyét a tűz pusztítja, Sopron-

megyét pedig a sáska. A tűz ellen ott van a biztosítóintézet, — a sáskákat pedig küldjék Pestre, van itt egy olyan választmány, mely még a jót is pokolba kergeti.

— Megjelent Bolond Miska naptára, melyben több igen sikerült gondolat van. A naptár egy új forintot kapható, s a ki megveszi, eliheti, hogy ez a bolond egy forintért több okosat mond, mint az okos két forintért.

— Mint biztos kutfőből tudjuk, a budakanizsai vasutvonal 1860-ik évi augusztus 1-ső napján fog megnyitattani. Ha a fehérvári gyorskocsinak egykori gazdája „Pitli“ uram ezt megtudja a más világon, örömben az mondja: de jó, hogy meghaltam!

— A földunaszor tartegyének kifalazása igen szépen halad. Kedves napszamos urak, ha itt-ott egy kelletlen kődarab akad, dobják a gyümölcsös kofák közé, midőn a dinnyét két huszasért árulják, pedig maguk egy tizesért veszik.

A „Két garasos ujság“ előfizetői

közül azok, kik 1858-ik évi oktobertől egy évre fizettek elő, a „Képes ujság“ 6-ik számával lesznek kielégítve, s azért tisztelettel figyelmeztetjük őket, hogy a hátralevő négy hónapra

három forint 93 krral fizethetnek elő;

a kik pedig a „Két garasos ujság“-ra fél évre fizettek elő, szeptember végeig kapják a „Képes ujság“-ot, azontul sziveskedjenek az előfizetést megújítani

két forint 62 krral.

Ezen összegeket a következő czim alatt tessék beküldeni:

WERFER KÁROLY-nak

Pesten.

Felelős szerkesztő: Vas Gereben. — Kiadó: Werfer Károly.

HIRDETÉSEK.

GEIBEL ARMIN könyvkereskedése Pesten (Kristóftér 4. szám),

mely egyszersmind Magyarhonban egyedüli raktára a cs. kir. katonai földrajzi intézet által kiadott

minden ország térképei és tervajzainak

ajánlja a következő ép oly jeles, mint értékteljes térképeket, melyeknek teljes jegyzéke ingyen szolgáltatik ki. **A magyar térképek**, melyek a legnagyobb figyelem és tökéletesség által kitűnők, különösen méltók a figyelemre: **Magyarhon közigazgatási térképe**, színezve nyomott alappal, a hiteles közigazgatási beosztás szerint 16 lapon; melyekből eddigelő 8 lap jelent meg, s névszerint: a Debreczen, Szolnok, Kecskemét, Buda, Pest, Székes-Fehérvár, Munkács, N. Szathmár, Erdély, Pozson, Szeged, Arad, a Vajdaság, Pécs, N. Kanizsa, Horvátország, Skalitz, sat. körleteket tartalmazák. Egyes térképek ára 1 ft. 25 kr.

Magyarhon utitérképe 9 lapon 3 ft.

Banát utitérképe	50 kr.	Horvátország utitérképei	50 kr.	Oláhország utitérképe 3 lapon	75 kr.
Slavonia utitérképe	50 kr.	Erdély utitérképe 2 lapon	1 ft. — kr.	Dalmácia utitérképe 2 lapon	1 ft. — „

továbbá külön megyei térképek:

Esztergom, Liptó, Szepes, Moson, Veszprém, Fehér, Zólyom, Tolna, Baranya, Arad, Komárom, Szabolcs, Ung, Árva-Thüróc. Heves Abauj-Torna, Borsod, Felső- és Alsó-Nyitra, Pozson, Sáros, Gömör, Trencsin, Észak-Bihar, Nógrád és Zala megyék. Minden egyes térkép ára **25 kr.** színezve **35 kr.** Nagyobb kiadásban: Békés-Csanád, Dél-Bihar, Sopron-Győr, Bereg-Ugoesa, Szathmár, Pest-Pilis, Bars, Honth, Vas, Somogy, Máramaros megyék, **egyenként 35 kr.** Színezve **50 kr.**

Pest-Solt, Csongrád, Szolnok, Jászság és Kunság, egy igen nagy lapon 50 kr. — Színezve 75 kr.

Mind a 38 megyei térkép együtt 10 ft. 85 kr. Színezve 15 ft. 35 kr.

(14) — (1—*) Vidéki megrendelések 10 kr. szállítási költség mellett fára göngyöltve, a legpontosabban, postai uton teljesítenek.

Különösen figyelemre méltó

gazdák, ácsmesterek, hajóépítők, hajó- és malomtulajdonosok, halászok és általában a közönségnek.

Tizenkét éve már, hogy a kőszáknátrán Magyarhonban kereskedésbe hoztam, s ugyanaz maig, mint nevezetes jószáguk ezek használtatik a gazdaszatokban; de mint hogy a tapasztalás bizonyítja, hogy a kőszáknátrán némi vegytani részlekei összekeverés, valamint másodszori lepárolás által tartósabb és szaporább lesz; szükségesnek láttam a t. ez. gazdáközönséget figyelmeztetni, hogy azon kátrán, mely az újabb kezelési mód szerint készül, egyszeri bekenéssel sokkal vastagabban fog, mint a másik kétszeri bekenésre. Továbbá, a bekenet tárgyának szép fényt ad, és tartósságra nézve is nevezetesebb előnyvel bír a közönséges kátrány fölött, azon kívül pedig sem a napsugarak sem az eső behatásának nincs rá enyészető befolyása, s épen azért hajók és minden faneműek, melyek a nedvességek vagy vízbehatásnak ki vannak téve, e kátránmál kenés által legerősebben megóvatnak.

1 másza efféle kátrán 4 ft. 1 másza a közönséges kátránból 2 ft. 50 kr. aust. ért.

Ezenkívül ajánlhatom a tisztelt gazdáközönségnek a kereskedésünkben található **valódi belgiumi Paraffinkenőőst**, egy és két fontos ládácskában, vagy hordólabban 25 fonttól kezdve 300 fontig. — Az árak a lehető legolcsóbbak.

Továbbá, a gőzpéldel bíró gazdák nálam ajánlom gazdag készletemet. gépek és mozdonyok számára, továbbá különös jószágú kő- és faszenet kovács és gépműhelyek számára, valamint a legújabb gépjárat a legolcsóbb árárt.

ÉDER F. M.

Fűszerkereskedő az „aranyelérő“ a vázejtűházban 2 szám alatti házban.

HIRDETÉS.

EGYETEMES ELADÁS

a dorottya-utczai régi harminczad épületben levő

VÁSZNORAKTÁRBAN.

Az alóírt tömeggondnokság által mindenféle **vászonneműk, asztalruhák, zsebkendők és kész fehérruhák** becsáron eladtnak.

A két testvérváros, valamint a vidéki t. lakoságnak alkalom szolgáltatik most a vászonneműekhez — azoknak ujabban igen magasra szok-
kent árak daczára — oleón juthatni

(16)—(1—*)

A tömeggondnokság.

LAMPEL RÓBERT könyvkereskedésében,

Pesten a városház-téren és minden hiteles könyvárusnál kapható:

BÁRÓ de MANX

Baró de Manx (Münchhausen)
60 uj kr.

Baró de Manx (Münchhausen)
60 uj kr.

Baró de Manx (Münchhausen)
60 uj kr.

Baró de Manx (Münchhausen)
60 uj kr.

Baró de Manx (Münchhausen)
60 uj kr.

Póstán bérmentesen küldve 80 uj kr.

BÁRÓ de MANX,

vizen, szárazon és a levegőben,
gyalog és lóháton,

háborúban és békében

való

egyedül igaz élményei, meséli ő maga.

A hat kép eredeti rajzok. 99-ik egyedül jogszerű kiadás.

Elegant gebunden 60 Nkr.

Mit Postverendung 80 Nkr.

(17)—(1—*)

RUMBURGI

VÁSZNÁRU-RAKTÁR

József-tér Wieser-féle ház, 9. sz. a.

Az élénk helybeli részvét, mint szinte a vidékriől jelentékeny megbízások, melyeknek üzletem rövid fennállása óta örvend, meggyőzések arról, hogy áruim valódisága és jutányossága már is általánosán elismertetnek, s főtörökvesémet mindig oda irányozandom, hogy t. cz. vevőim bizalmát s meglegedését tartósan biztosítsam.

Árjegyzék, szabott árak

austriai pénzbeesben

1 db	30 rőf hegyi vászon	4	frt	50	król	7	frt	—	krig.
1	30 „ szilézai fonalvászon	6	„	50	„	10	„	—	„
1	30 „ bőrvászon 6 lepedőre	8	„	—	„	12	„	—	„
1	38 „ creas-vászon 12 alsólabraválhoz	9	„	—	„	18	„	—	„
1	30 „ 1/4 rumb. fehér fonal-vászon 9 ingre	10	„	—	„	20	„	—	„
1	38 „ „ „ 12 „ „	13	„	—	„	28	„	—	„
1	42 „ „ „ 12 „ „	13	„	—	„	28	„	—	„
1	54 „ 1/4 rumb. gyolcs, leguehez. minőségű	19	„	—	„	100	„	—	„
1	50 „ czérna-vászon 15 ingre	22	„	—	„	40	„	—	„
1	30 „ atlasz-csinvat, ágyneműhez és alsóru- hádkhoz	6	„	50	„	15	„	—	„
1	30 „ szines ágyszövet	5	„	50	„	12	„	—	„

Továbbá készlen tartatnak: valódi vászonzsebkendők 1/4 tucattal 1 frt 25 kr. 5 frt; 1 tucattal körleendő sávolj és damasztból 2 frt 50 król 10 frt; Fehér asztalkendők 1—5 frt; Asztalkendők 2 frt. 50 król 8 frt; Kávékendők minden színben, gyanju asztal- és ágyterítők; készületek atlasz sávoljól 6, 12, 18 és 24 szemlére; 1/4, 1/2, és 1/3 széles vásznak ágylepedőkre, színes igen olcsó árakon eladtnak.

Mély tisztelettel Taub Károly,

József-tér Wieser-féle ház 9-ik sz. alatt.

Levélbeni megbízások úgy, mint eddig, továbbra is bérmentett pénzküldés után lelkiismeretesen s pontosan fognak eszközöltetni.

(18)—(3—*)

LANG M. PESTEN,

nagybud-utca, b. Sina-házban 2. sz. a. az angol királyi szálloda mellett, ajánlja szintugy nagyban mint kicsiben, legjutányosb áron szép és dús választékú **belföldi, szász, angol és francia porcellán és wedgwood, asztali, thea-, kávé-, csomagó-éldényeit, fényűzői cikkeit, pipere- vagy mosó asztali diszarút, vendégülök, kávéházak, gyógyszerárak és vegyszai szerműhelyek számára való készületeket, továbbá az általános kedvelt**

belső köedényt és szürke köedényezikkekét.

Mindenféle megrendések elfogadtnak, s a legrövidebb idő alatt legjutányosb árdt teljesíttetnek

Vidékre való elküldéseknél: a gondos elpakolás, valamint a gyors, biztos és mind kevesebb költséggel járó helyszállítás iránt legjobban lesz intézkedve,

PEST 1859. NYOMATOTT WERFER KÁROLYNÁL, FÖLDUNASOR, NÁKÓ-HÁZ 10. SZÁM.

Pesten, a lipótvárosi gyógyszerárban

„Szent Istvánhoz“

József-tér, 10. sz. a. következő nevezetes cikkek kaphatók:

Chinai hajfestőszer,

egy üveg 2 frt. 50 kr. austr. ért.

E szerrel szemöldököt, haját és szakállt tartósan festhetni a leghalványabb szűke és sötét-szűke szintől kezdve sötét-barna és fekete színig, a színvagyulékot hatalmukban bírván; mindenkor befőtülés után e szerrel a haj egy arányval sötétebb lesz. Ezen vegyíték minden veszdély részektől szabad. Az eredmény meglepően szép; így p. o. a szem több jellemet és eleveniséget nyer, ha a szemöldökök valamivel sötétebbre festetnek. A festőszer egy üvegben van és nem adatik tokban, egyszersmind a czim a használati utasítás alatt találatik, s az üveg e czimmel le van pecsételve, mire figyelmet fordítani kérek. A feltűnően szép színek, melyek e szer által előhozhatnak, minden eddigi felhozottakat felülmúlják.

Bajusz-növesztő-kenőcs,

egy szelence 2 frt. 80 kr. a. é.

Nevezett kenőcsből naponként reggel egyszér két borsószemnyi az illető szakállhelyekre gyengéden bedörzsöltetik. Az eredmény oly nagy, hogy már 16 éves fiatal embereknél is, 6 hónap alatt, teljes tömött bajusz vagy szakáll áll elő. — A biztos sikerről a gyár kezeskedik.

LILLIONESE,

az orvosi ügyek porosz kir. ministeriuma által megvizsgáltott, s azon sajtással bir, hogy a bőrnek ifju frissiséget újra visszaadja, s minden börtisztatlanságot, mint szepőt, bőrfoltot, visszamaradt himlőfoltot, pörénést, száraz és nedves bőrzuzmókat, nemkülönbön orrvörösséget, akár fagyás akár a vér tisztatlansága által okozottat az, és a bőr sárgaságát eltávolítja. Hatásáról, mely 14 nap alatt beáll, a gyár kezeskedik, s nem sikerülés esetében a pénz visszafizeti. — Egy üveg ára 3 forint austriai érték.

Keleti szőrvesztőszer,

egy üveg ára 2 frt 50 kr. austr. ért., eltávolítja a haját a hol az nem szivesen tartatik, 15 perecz alatt minden fájdalom, és a bőrtel veszdély következtés nélkül. A bajusz, a férfi disza, a nőnemek öpön elnekeztje; ennek, valamint az igen melyre nőt homlokájának, vagy az összenőtt szemöldöknek eltávolítására is nincs ennél jobb szer. Az eredményről kezeskedik a gyár, s nem sikerülés esetében a pénz visszafizeti.

Póstán küldve 30 krral több küldendő a becsomagolásért, különben nem fog elszállitattni.

(20)—(3—*)